

бици, а заедно съ артиллерията на съюзната саксонска армия — всичко 915 топа! Сжщевременно въ австрийската армия на всѣки баталионъ се падали по 8 батареини и полкови топове — пропорция извънрѣдно голѣма, която не се срѣща нито въ една отъ най новитѣ войни!

Съ увеличение числото на артиллерията, разпространилъ се кръга на дѣйствиата ѝ и се увеличилъ броя на артиллерийскитѣ паркове, обози и коне. Почти на всѣки малъкъ отрядъ се придавало вече по единъ или нѣколко топа, а въ сраженията се съсредоточавали вече силни батареи. За да се сжди за увеличението на броя на парковетѣ, обозитѣ и конетѣ, трѣбва да се забѣлѣжи, че въ 1778 г., въ съединената пруско-саксонска армия, при 915 топа имало 385 артиллерийски паркови фури, 192 други кола и 8.600 коня! Артиллерийскитѣ паркове и обози били увеличени сжщо съ умножението числото на понтонитѣ, които се намирали въ състава имъ.

Минеритѣ, пионеритѣ и понтонеритѣ въ нѣкои армии (австрийската, пруската, холландската и др.) съставлявали отдѣлни роти и полкове, а въ други (въ Франция, Дания и пр.) били въ единъ общъ, нераздѣленъ съставъ съ артиллерията. Въ Франция минеритѣ и пионеритѣ били твърдѣ често отдѣлни отъ артиллерията и пакъ присъединявани къмъ нея.

Минери имало въ Австрия 4, въ Холландия 4, въ Франция 7 роти, въ Пруссия — 1 пионеренъ полкъ отъ 10 роти и при него 2 минерни роти, отдѣлени отъ него въ 1758 г. и увеличени съ 2 роти въ 1783 год.

Пионери имало: въ Австрия — 3 роти, а въ Франция — по 2 роти въ всѣки артиллерийски полкъ, всичко 14 роти.

Понтонни роти сжществували въ всичкитѣ армии, най напрѣдъ твърдѣ

слаби, но послѣ все пѳвече и пѳвече силни. Въ Австрия имало 4 дѣйствующи и 1 запасна понтонна рота.

Най послѣ въ Франция, Англия и Дания въ състава на артиллерията имало тѣй сжщо и работнически роти: въ Франция — 9, въ Англия — 4 и въ Дания — 1.

Понтонното искусство било малко усъвършенствувано въ теоритическо, но пѳвече въ практическо отношение. Понтонитѣ били облегчени, направата имъ подобрена, а числото имъ — значително умножено. Австрийцитѣ, освѣнъ дървенитѣ понтони, употребявали тѣй сжщо и металически. Понтонеритѣ грижливо се обучавали бързо да правятъ мостове, отъ което скоростта за това въ сравнение съ по напрѣдъ доста се увеличила. Най добри понтонери били французскитѣ. Французитѣ често употребявали и лѣтящи мостове.

За теоритическото и практическо усъвършенствование на артиллерията много способствувало учрѣдяването почти въ всичкитѣ държави, въ Саксония, послѣ въ Австрия, Ханноверъ, Холландия, Англия, Испания и др., артиллерийски школи, много или малко по примѣра на французскитѣ. Въ Франция артиллерийски школи се намирали въ всѣки градъ, въ който имало расположенъ артиллерийски полкъ, и освѣнъ това въ Бапомъ (Bapaume). Въ Пруссия школи нѣмало, но артиллериститѣ били обучавани въ полковетѣ си.

Инженерния корпусъ ималъ сжщо свои школи, отъ които най забѣлжителни били: саксонската инженерна академия и французското инженерно училище въ Мезиеръ.

Въ заключение необходимо е да се укажатъ нѣкои особенни черти отъ състоянието на артиллерията и артиллерийското искусство въ Пруссия, Австрия, Франция и другитѣ държави.

Когато Фридрихъ II встѣпилъ на